

Huis van Kat en Rat

voor groep 1 & 2

Docentenhandleiding

TEYLERS MUSEUM

Spaarne 16
2011 CH Haarlem

+31 (0) 23 516 09 60
info@teylersmuseum.nl
www.teylersmuseum.nl

KvK nr. 4122 3485

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Educatief programma <i>Het huis van kat en rat</i>	3
	a. Doelen & domeinen	3
	b. Doelgroep	3
	c. Tijd	4
	d. Kosten	4
	e. Reserveren	4
	f. Begeleiding	4
3	Vorbereidende les: <i>LessonUp</i>	4
	a. Kringgesprek over 'thuis'	4
	b. Inrichten vertelafel	5
4	Bezoek aan <i>Pieter Teylers Huis</i>	5
	a. Vorbereiding: museumregels	5
	b. Organisatie in het museum en het huis	5
5	Verwerking	6
	a. Nabespreking	6
	b. Kleurplaat	6
	c. Vertelafel aanvullen	6
	d. Het Gouden Boekje	7

1 Inleiding

Teylers Museum is genoemd naar Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778). Hij was een rijke, doopsgezinde lakenfabrikant en bankier. Bij zijn overlijden bepaalde hij dat zijn vermogen moest worden ingezet om kennis over kunst en wetenschap te vergaren en verspreiden, voor een betere maatschappij. Er moest een stichting worden opgericht die ook armenzorg hoorde te ondersteunen. Deze Teylers Stichting zou voor altijd zetelen in zijn huis.

Dat huis is nu weer opengesteld voor publiek na restauratie en herinrichting. Pieter Teyler en zijn idealen worden voorgesteld en uitgelegd, het testament is er te zien net als de belangrijkste historische gebeurtenissen van die tijd. Maar voor kinderen is vooral het 'poppenhuis' een geweldige trekker. Dat is een miniatuuruitvoering van Pieter Teylers Huis zoals het eruit zag in 1778 – het jaar van Pieters overlijden.

Het kleuterprogramma *Huis van Kat en Rat* wordt begeleid door twee rondleiders, die de kinderen met korte, activerende en grappige opdrachtjes op lichtvoetige wijze laten kennismaken met dit prachtige 18^e eeuwse huis en zijn oorspronkelijke bewoner(s). Leidend is daarbij een handpop in de vorm van een kat: Leentje. Samen zoeken ze Rat, die zich overal en nergens verstopt in het huis... Kunnen de kinderen haar daarbij helpen? Het programma wordt afgesloten met een korte reflectie.

2 Educatief programma *Huis van Kat en Rat*

a. Doelen en domeinen

Kinderen ontdekken spelenderwijs de functies van kamers in een 18^e eeuwse herenhuys, oefenen met zich te oriënteren en maken op lichtvoetige wijze kennis met de kern van Pieter Teylers idealen. Ondertussen leren ze gebruiken, leefgewoonten en feestdagen uit andere tijden kennen en benoemen. Ze leren zich al spelend in de tijd te oriënteren en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed, met name doordat ze in hun directe omgeving een oud en bijzonder huis bekijken en beleven.

Het programma stoelt op de domeinen *Oriëntatie op jezelf en de wereld* en *Kunstsinnige oriëntatie*:

- Kerndoel 12: Groep 1 & 2 > De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden.
- Kerndoel 38: Groep 1 & 2 > De kinderen leren andere gebruiken en leefgewoonten kennen
- Kerndoel 51: Groep 1 & 2 > De kinderen leren zich al spelend in de tijd te oriënteren.
- Kerndoel 54, 55, 56: Groep 1 & 2 > De leerlingen verwerken hun ervaringen door het maken van een werkstuk, praten er met elkaar over, verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed. Leerlijn A:
 - Ze bekijken de directe omgeving en benoemen oude, bijzondere huizen [...].
 - De kinderen beleven en onderzoeken kunstwerken in hun directe omgeving, bijvoorbeeld in een museum.

b. Doelgroep

Het programma is bedoeld voor groep 1 & 2. Het ene jaar kan de groep komen voor *Huis van Kat en Rat*, het andere jaar voor *Wie wat bewaart, heeft wat / Beer is los*. Op die manier krijgen de kinderen beide jaren een nieuwe beleving in Teylers Museum.

c. Tijd

Het programma bestaat uit drie onderdelen:

1. Voorbereidende les(sen) op school in delen (ca. 40 min)
2. Een bezoek aan Pieter Teylers Huis met kijk- en doe-opdrachten (60 min)
3. Creatieve verwerkingsactiviteiten op school (optioneel)

d. Kosten

Check voor de actuele prijzen de website van het museum: www.teylersmuseum.nl.

e. Reserveren

Reserveren verplicht bij de afdeling Publiekszaken. E: reserveringen@teylersmuseum.nl of
T: 023 5160972.

f. Begeleiding

Het museum gaat ervan uit dat de school zorgt voor genoeg begeleiding, in ieder geval 1 begeleider per 5 leerlingen. Begeleiding krijgt gratis toegang.

3 Voorbereidende les: *LessonUp*

De voorbereidende les bestaat uit twee onderdelen:

- a) Kringgesprek over 'thuis' en andere huizen (15 min)
- b) Knutsel- en/of tekenopdracht (25 min)

Je kunt via deze link de LessonUp-les vinden op het digibord:

https://www.lessonup.com/nl/lesson/k5Hb5gcvZibuPq4Yx?utm_source=app&utm_campaign=shared-lesson-app&utm_content=1714395682198&utm_medium=shared-link

a. Kringgesprek over 'thuis'

Voer met de kinderen een gesprek over het huis waarin ze wonen en met wie. **Het doel van dit kringgesprek is dat de kinderen bekend raken met de verschillen of overeenkomsten tussen elkaars huizen en gezinnen.** Het kan zijn dat dit thema gevoelig is voor sommige leerlingen, dus benadruk dat er geen goed of fout is. Houd de voelsprietten gespits op gevoelige reacties van de leerlingen en onderling commentaar. Als je weet dat er leerlingen zijn die geen stabiele thuissituatie hebben, probeer de vragen dan zo veel mogelijk aan te passen, zodat zij ook goed kunnen meedoen aan het gesprek.

In het kringgesprek kan je met de leerlingen bespreken wat voor verschillende soorten huizen ze zien op de plaatjes in LessonUp.

De volgende vragen zijn bijvoorbeeld mogelijk:

- Met hoeveel mensen (vader, moeder, verzorgers, broers, zussen, opa, oma, andere mensen?) woon je thuis?
- Heb je ook huisdieren thuis, en welke?
- Hoeveel kamers zijn er? (Goede oefening om te tellen)

- Slaap je alleen in je kamer of met anderen?
- Is er een trap? Kan je tellen hoe veel trappen/verdiepingen er thuis zijn? (Of in het gebouw van je huis (bv flatgebouw) (Dit is een goede oefening om te tellen)
- Eén wc, of meer? / Is de wc in de badkamer of is de wc apart?
- Eten jullie in de keuken of in een aparte eetkamer? Of in de woonkamer?
- Is er een leuke activiteit die je thuis doet met anderen? Bijvoorbeeld een taart bakken of een spelletje spelen of een boek lezen? In welke kamer gebeurt dat vaak? En met wie doe je dat?
- Wat is je favoriete plekje/kamer in huis? En waarom?
- Hebben jullie boeken in huis/de woonkamer staan? Hangen er foto's aan de muur? Of kunstwerkjes van school?
- Hebben jullie een tuin, balkon, of een veldje bij het gebouw/huis?
- Wat is de omgeving/uitzicht bij je huis?

b. Knutsel- of tekenopdracht: teken of maak je droomhuis

Via deze website kun je een printversie van een huisje vinden om te laten vouwen:

<https://yoo.rs/bij-mij-thuis-huisje-vouwen-en-inrichten>

<https://drive.google.com/file/d/1sO265mPzgJkOfxGKoZiqmly4V7ZegPTI/view>

De leerlingen kunnen zelf kiezen hoe ze kamers indelen in dit vouwbare huis. Vervolgens kunnen ze later nog hun zelfgemaakte huisjes op de vertelafel zetten tijdens de verwerkingsles (na het museumbezoek).

Of laat de leerlingen een vrije tekenopdracht uitvoeren met een A4-papiertje en kleurpotloden.

Het is natuurlijk ook mogelijk om allebei de opdrachten uit te voeren.

4 Bezoek aan *Pieter Teylers Huis*

a. Voorbereiding: museumregels

Bij de start van de rondleiding wordt aandacht besteed aan de huisregels van het museum:

- Graag kijken met je ogen, niet met je handen;
- Graag bij elkaar blijven in de groep;
- Graag zachtjes praten, om andere bezoekers niet te storen;
- Graag rustig lopen, niet rennen;
- Foto's mogen gemaakt worden, maar alleen zonder flits;
- Eigen eten en drinken mag niet mee het museum in genomen worden.

b. Organisatie in het museum en het huis

De schoolentree is aan de achterkant van het museum: **Nauwe Appelaarsteeg 3**

(hier kunnen geen auto's komen: deze kunnen worden geparkeerd in de parkeergarage **De Appelaar**).

Hier worden de kinderen ontvangen door twee rondleiders, die de groep in twee subgroepen splitsen. De begeleiders van de school worden over de subgroepen verdeeld. Beide subgroepen krijgen dezelfde rondleiding, maar in een andere volgorde. De rondleiders nemen de groepen mee naar het huis en brengen daar een handpop in de vorm van een kat tot leven – die de kinderen meeneemt op avontuur (en op rattenjacht...). Hoogtepunt van het bezoek vormt het 'poppenhuis': de miniatuurversie van Pieter

Teylers Huis! Het programma wordt afgesloten met een korte reflectie. Ten slotte krijg je een kleurplaat mee die je op school kunt kopiëren om in te laten kleuren door de kinderen.

Op verschillende plekken in het huis krijgen de kinderen een opdrachtje van de rondleider om een doosje met een object te zoeken. De begeleiders van de groep kunnen hierbij helpen door 'warm of koud' te zeggen, en te zorgen dat de kinderen niet gaan rennen of andere objecten aanraken.

5 Verwerking

Het bezoek aan het Huis kan op school worden afgesloten met een nabespreking, het inkleuren van de kleurplaat, aanvullen van de verteltafel en lezen van het Gouden Boekje.

Deze onderdelen zullen één tot twee dagdelen in beslag nemen, maar kunnen verdeeld worden over verschillende dagen.

a. Nabespreking

In de nabespreking van het bezoek zijn de volgende vragen bijvoorbeeld mogelijk:

- Wat vonden jullie van het bezoek, het Huis en het poppenhuis?
- Woonde Pieter Teyler anders dan je van te voren had gedacht?
- Wat vond je het mooiste in het Huis? Waarom?
- Wat was er vroeger anders dan nu?
- Wie heeft er thuis verteld over het Huis?
- Zou je ook het museum eens willen bekijken?

b. Kleurplaat

Bij het afscheid van Leentje hebben de kinderen een kleurplaat gekregen. Laat ze de platen naar eigen verbeelding kleuren en/of versieren. Schrijf de namen van de kinderen op de tekeningen en plaats ze op de verteltafel (zie hieronder).

c. Verteltafel

NODIG: voorwerpen die de verhalen over thuis ondersteunen; kleurplaten. Bijvoorbeeld:

- Een evt. knuffel (huisdier)	- Een boek
- Een bord / bestek	- Een pen
- Een tafellaken	- Een papier met geschreven tekst
- Een schilderijtje / foto in lijst	- Een pyjama
- Een wc-rol	- Een theepot / kopje
- Een handdoekje	- Een tafellamp
- Een taart- of cakevorm	- Een klok / wekker

De voorwerpen mogen allemaal willekeurig op tafel liggen, maar kunnen ook geordend worden, bijvoorbeeld naar grootte, kleur, materiaal, ouderdom en dergelijke. De tafel kan versierd worden en/of er kunnen naambordjes gemaakt worden etc.

d. Het Gouden Boekje

Bij Pieter Teylers Huis is een Gouden Boekje uitgebracht: *Het spook in Pieter Teylers Huis* door Jan Paul Schutte en Marloes Visser. Je kunt het voorlezen ter completering van het programma.

Pieter Teyler hoort vreemde geluiden in zijn huis. Spookt het...? Maar spoken bestaan toch niet?! En waar is poes Leentje toch steeds mee bezig...?

Op speelse wijze neemt Jan Paul Schutte zijn lezers mee door het huis en laat ze kennis maken met de idealen van Pieter Teyler. Ondertussen jaagt poes Leentje op de rat. Zou ze hem te pakken krijgen?

Het Gouden Boekje is te bestellen bij de uitgever Rubinstein en bol.com, of te koop in de museumwinkel.

<https://www.rubinstein.nl/boeken/het-spook-in-teylers-huis/> € 8,99

<https://www.bol.com/nl/nl/p/het-spook-in-teylers-huis/9300000042832190/> € 12,49

Veel plezier!